

Література:

1. О. С. Журавка. Сучасні тенденції розвитку страхового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/VUABS/2010_1/28_03_02.pdf.
  2. Негрей М.В. Актуарна математика: навчально-методичний посібник / М.В. Негрей / Львів, ЛНУ ім. І. Франка, 2013. – 208 с.
  3. Офіційна інтернет-сторінка Товариства актуаріїв України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://actuary.in.ua>.
- Офіційна інтернет-сторінка Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua>

УДК 338.2

А. С. Рацюк**Науковий керівник: к.е.н., ст.викладач Різник Н.М.***Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя***АНАЛІЗ МОДЕЛЕЙ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ У
КРАЇНАХ-ЧЛЕНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ****A. S. Ratsyuk****ANALYSIS OF MODELS OF SOCIAL PROTECTION IN THE MEMBER
STATES EUROPEAN UNION**

У сучасному світі соціальний захист населення є основним атрибутом соціальної політики будь-якої держави. У економічно розвинених державах соціальний захист виступає важливою частиною національної економіки. Найбільш розвинуті системи соціального захисту мають країни Європейського союзу. Саме в них з'явилися та отримали розвиток перші соціальні програми.

У країнах-членах ЄС домінують чотири основні моделі: континентальна (бісмарківська), англосаксонська (модель Беверіджа), скандинавська і південно-європейська. Ця типологія зафіксована в документах Європейської комісії.

1. Континентальна модель. Представлена в Європі Німеччиною. Встановлює жорсткий зв'язок між рівнем соціального захисту та тривалістю професійної діяльності. В її основі лежить соціальне страхування, послуги якого фінансуються переважно за рахунок внесків роботодавців і застрахованих працівників. Модель ґрунтується на наступних принципах:

- *Принцип професійної солідарності:* існування страхових фондів, які управляються на паритетних початках найнятими робітниками і підприємцями. Вони акумулюють соціальні відрахування із заробітної плати, з яких і здійснюються страхові виплати;

- *Принцип актуарної справедливості*, коли величина страхових виплат визначається, передусім, величиною страхових внесків: існують граничні рівні заробітної плати, вище за які соціальне страхування не є обов'язковим (можливе лише добровільне страхування), або обмеження відрахувань (в межах граничної заробітної плати) [1 с.30].

2. Англосаксонська модель (модель Беверіджа) представлена в Європі Великою Британією та Ірландією. Основні принципи:

- *Принцип загальності (універсальності)* системи соціального захисту: розповсюдження цієї системи на всіх громадян, що потребують матеріальної допомоги;
- *Принцип одноманітності та уніфікації соціальних послуг і виплат*, що виражається в однаковому розмірі пенсій, допомоги і медичного обслуговування, а також умов їх надання;
- *Принцип розподільної справедливості* – основний у даній моделі, оскільки мова йде не про професійну (як у бісмарківській системі), а національну солідарність.

Фінансування таких систем здійснюється як за рахунок страхових внесків, так і з коштів оподаткування. Так, фінансування сімейних виплат і охорони здоров'я здійснюється з державного бюджету, а інших соціальних виплат - за рахунок страхових внесків найманих робітників і роботодавців. На відміну від континентальної, ця модель включає в себе соціальне страхування з досить низькими соціальними виплатами й соціальну допомогу, яка в цій системі грає домінуючу роль.

3. Скандинавська модель. Дана модель соціального захисту характерна для Данії, Швеції та Фінляндії. Соціальний захист у ній розуміється як законне право громадянина. Відмінною рисою скандинавської моделі є широке охоплення різних соціальних ризиків і життєвих ситуацій, які вимагають підтримки суспільства. Отримання соціальних послуг і виплат, як правило, гарантується всім жителям країни й не обумовлюється зайнятістю й виплатою страхових внесків.

Рівень соціальної захищеності досить високий, що досягається за рахунок активної перерозподільної політики, спрямованої на вирівнювання рівня доходів

Необхідною передумовою функціонування даної моделі є високо організоване суспільство, побудоване на основі відданості принципам інституційного суспільства добробуту. Фінансування систем соціального захисту в цій моделі здійснюється переважно за рахунок оподаткування, хоча певну роль відіграють страхові внески підприємців і найманих робітників. Виняток – страхування на випадок безробіття (добровільне, під контролем профспілок).

4. Південноєвропейська модель представлена в Італії, Іспанії, Греції й Португалії. В цих країнах системи соціального захисту були створені або

вдосконалені лише протягом останніх десятиліть. Дану модель можна інтерпретувати як таку, що розвивається, перехідну модель. Рівень соціальної захищеності відносно низький, а завдання соціального захисту розглядається часто як турбота родичів та сім'ї.

Модель характеризується *принципом асиметричності*, що проявляється в асиметричності структури соціальних витрат (зокрема, в Італії це проявляється в тому, що найбільшу частину соціальних витрат складає пенсійне забезпечення (14,7 % ВВП при середньоевропейському рівні – 12,5 %), тоді як на підтримку сім'ї, материнства і політику зайнятості витрачаються порівняно незначні кошти (близько 1%).

У «чистому» вигляді жодна із зазначених моделей соціального захисту не зустрічається. Соціальне страхування як складова фінансового механізму соціального захисту населення більшою чи меншою мірою відображено в усіх моделях. У більшості держав можна знайти риси, що свідчать про поєднання континентальної й англосаксонської моделей.

Література:

1. Павленко Ю. Світовий досвід функціонування систем соціального страхування. Уроки для України // Україна: аспекти праці. – 2002. – № 6. — С. 30-36

УДК 338

Е.О. Різник, Г.Б. Машлій

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

КАПІТАЛІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ФОНДОВИХ БІРЖ

E.O. Riznuk, G.B. Mashliy

CAPITALIZATION OF THE UKRAINIAN STOCK EXCHANGES

Розвиток економіки неможливий без ефективного функціонуючого фондового ринку, особливою формою організації якого є фондова біржа. Її діяльність передбачає створення умов для укладання угод з купівлі-продажу цінних паперів та їх похідних. Рівень розвитку біржової торгівлі є показником діяльності країни. Біржа акумулює інформацію про цінні папери та умови їх обігу, а також відображає ефективність функціонування ринкової економіки загалом.

Порівняно із країнами з розвиненою ринковою економікою, капіталізація фондових бірж України є надзвичайно низькою і становить лише 0,4% від сукупного світового ВВП, у той час як у США даний показник становить 21,1%, Японії – 75%, Німеччині – 4,5%, Африці – 3,2%, Росії –